

Restaurátorský záměr na restaurování orchestrionu zn. Klepetář.

- záměrem restaurátorského zásahu je rekonstrukce automatofonu a jeho mechanismů až do stavu úplné funkčnosti, při zachování stejných technik používaných výrobcem s maximálním důrazem na zachování autenticity předmětu
- fotodokumentace restaurátorského zásahu, vypracování restaurátorské zprávy

Orchestrion zn. Klepetář

Charakteristika

Pianoorchestrion obsahující pianinový akustický element a bicí sekci (velký a virblový buben, činel a triangel), vyrobený na přelomu 19. a 20. století. K pohonu je použit hnací mechanismus podobný hodinovému stroji se závažím, který otáčí hřebíčkovým válcem.

Částečné funkční - není schopen přednesu skladby

Akustický element, snímací mechanika a bicí sekce

- količník je na první pohled popraskaný a zborcený
- podle provedených zkoušek ladící kolíky již neudrží ladění viz tabulka naměřených hodnot
- část hladkého i opředeného strunového potahu je pokryto korozními produkty
- rezonanční deska obsahuje průběžnou prasklinu
- podle stavu količníku lze předpokládat nesoudržnosti klihových spojů mezi jednotlivými komponenty akustického elementu
- jednotlivé části jsou pokryty nánosy nečistot

Hodnoty krouticího momentu ladících kolíků v jednotkách kpm.

kpm / tón	A	a	a1	a2	a2 mandolína	a3 - mandolína
kolík 1	1	0	1	5	0	2
kolík 2	1	0	0	3	0	2
kolík 3		0	0	5	0	1
kolík 4					0	2

Minimum pro spolehlivé udržení ladění je **6 kpm**. Norma pro nové nástroje je 14 – 20 kpm.

- snímací mechanika vykazuje dřívější opravy hřebenu vahadel
- plstěný povrch kladívek je v diskantové poloze silně opotřeben
- podle rozsahu koroze kovových předmětů lze předpokládat, že dusítkový hřeben je nefunkční
- kovové části jsou pokryty korozními produkty
- poškozená blána virblového bubnu
- zcela chybí kožená blána zadní části velkého bubnu
- triangel je nefunkční z důvodu nevhodného krepování kladívka
- činel pravděpodobně není již originál

Hnací mechanismus

- jednotlivé části jsou pokryty nánosy nečistot a korozními produkty
- minimálně jeden pastorek je opotřebován až na samou hranici funkčnosti
- navazující ozubené kolo na poškozený pastorek je také silně opotřebováno
- části vzduchového regulátoru již nejsou originál
- originální mincovní dráha byla v minulosti nevhodně nahrazena
- klička stranového posuvu programového válce již není originál
- lze předpokládat, že vůle mosazných pouzder bude za hranicí tolerance. Přesný rozsah poškození určí až hodinář.

Soustava kladek a potencionální závaží

- uložení kladek vykazuje opotřebení
- litinové závaží je nahrazeno novodobou klecí s olověnými pásy

Hřebíčkové válce

- oba dochované válce vykazují vlivem sesychání dřeva praskliny rozličných šířek a délek
- povrch válců je na některých místech poškrábaný od snímacích vahadel

Skříň, povrchová úprava

- nesoudržná nebo chybějící dýha na povrchu skříně
- povrch mosazných prvků skříně je pokryt korozními produkty
- povrch šelakové politury je degradován
- v obou křídlech otvírací prospektové části je na několika místech silně poškozena podmalba na skle
- levá skleněná výplň dveří s podmalbou je prasklá
- krycí látka zadní části již není originál
- chybí pravá lišta soklu
- velká trhлина na obou bočnicích cca 5 mm
- při poslední opravě byly používány novodobé křížové vruty
- chybí lyžiny pro pohyb závaží

Návrh restaurátorských zásahů:

Akustický element, snímací mechanika a bicí sekce

- zborcený nefunkční količník bude nahrazen novým dílem a opatřen kopií krycí lamely s vyznačenými tóny
- nový količník může být osazen původními kolíky (pokud to jejich stav po čištění povrchu umožní). V opačném případě bude použita sada historických kolíků demontována z jiného nástroje o síle 6,75 mm.
- nesoudržné části budou zpět klíženy na své místo
- praskliny budou vyšpánovány rezonančním smrkem, barevně sladěny a opatřeny kopálovým lakem
- celá rezonanční deska bude následně rozleštěna za pomoci houbičky do vysokého lesku
- kompletní strunový potah bude po přepočítání menzur nahrazen duplikátem

- jednotlivé dřevěné části budou mechanicky a za pomoci vlhkého hadru čištěny
- kovové části mechaniky a bicí sekce budou mechanicky čištěny a pasivovány za pomoci mikrokrytalického vosku
- budou kontrolována pérka všech tónových dílků a popřípadě zhotoveny kopie
- otázka opotřebeného plstěného potahu bude řešena v basové poloze přebroušením a v diskantové poloze nahrazením potahu z jiného nástroje
- poškozené nebo neexistující potahy bubnů budou nahrazeny novou kůží

Hnací mechanismus

- čištění od prachových nečistot a odstranění starých olejových nánosů
- odstranění korozních produktů mechanickou / chemickou cestou
- pasivován tanátem A
- konzervace povrchu mikrokrytalickým voskem
- kontrola mechanismu odbornou firmou
- zhotovení duplikátů poškozených částí

Soustava kladek a potencionální závaží

Ponechat současnou náhradu originálního závaží. Náhrada je funkční a svým konstrukčním řešením do jisté míry jedinečná - soustava bude vyčištěna a promazána

Skříň, povrchová úprava

- budou klíženy nesoudržné části skříňe zpět na své místo
- nesoudržné části dýhy s podkladem budou podmazány směsí kožního a kostního klišu a klíženy zpět na své místo
- chybějící části dýhy budou vyspraveny dýhou stejné dřeviny a kresby
- nový materiál bude mořen do odstínu původního okolního dřeva
- vrchní vrstvy degradované politury budou v celém rozsahu odmyty lihem a obnoveny stejnou technikou používanou výrobcem za pomoci šelaku, lihu a strojního oleje
- poškozené kovové prvky budou opraveny a umístěny zpět na své místo
- novodobá látka zadní části bude nahrazena kopií látky stejné struktury a barvy

Restaurování podmaleb

- čištění, konsolidace skla a původní zachovalé malby, retuš a jejich fixace, slepení střepů, ev. použití podpůrného skla a jeho adjustace k původnímu sklu, zhotovení manipulačního rámu přímo na míru skleněných výplní

Harmonogram jednotlivých etap restaurování:

I. etapa

Akustický element a výměna kličníku

Snímací mechanika, kladívková lišta

Skříň, povrchová úprava

Demontáž / montáž, cestovní náklady a pojištění

Termín dokončení I. etapy:

15. prosince 2019

II. etapa

Hnací mechanismus

Bicí sekce

Restaurování podmaleb, lepení skla

Ladění, regulace mechanismu

Klížení programového válce

Vypracování restaurátorské zprávy

Demontáž / montáž, cestovní náklady a pojištění

Termín dokončení II. etapy:

15. prosince 2020